

Obsah

Úvod	5
1. Proměny vzdělávacího systému v zrcadle společenských změn koncem 20. století a počátkem století 21.	7
1.1 Kontext pojetí změny v základním vzdělávání (východiska uvedení projektové výuky do našeho vzdělávacího systému)	7
1.2 Dítě 21. století – východisko proměny výchovy a vzdělávání	11
1.3 Projektová výuka jako jedna z možností změny v pojetí role učitele 21. století	13
1.4 Interaktivní model výuky jako nezbytný předpoklad pro realizaci projektů ve výuce	18
1.4.1 Významné aspekty pedagogické interakce při projektové výuce	19
1.4.2 Podnětné neohrožující klima třídy jako předpoklad úspěšné realizace projektů ve výuce	20
2. Teoretická východiska projektové výuky v historickém kontextu	24
2.1 Pedagogické odkazy projektové výuky v minulosti (J. A. Komenský a reformátoři 18. a 19. století)	24
2.2 Pedagogický odkaz 20. století a projektová metoda	25
2.2.1 Pragmatická pedagogika	25
2.2.2 Kořeny projektové metody v české reformní pedagogice	29
2.2.3 Projektová výuka v ČR v 90. letech 20. století	32
3. Problematika projektů, projektové metody a výuky v teoretické reflexi	34
3.1 Projekt – projektová metoda – projektová výuka – terminologické vymezení	34
3.2 Koncentrační idea jako východisko projektu	43
3.3 Typologie projektů	45
3.4 Přednosti a úskalí projektové výuky	49
4. Integrovaná tematická výuka	56
5. Profesní příprava studentů učitelství 1. stupně ZŠ k projektové výuce	59
5.1 Profesní příprava na projektovou výuku na PdF OU	59
5.2 Profesní příprava na projektovou výuku na PdF MU	64
6. Příklady projektů studentů učitelství 1. stupně PdF MU a jejich sebereflexe	81
7. Empirický výzkum	102
7.1 Učitelovo pojetí projektové výuky	103
7.1.1 Charakteristika výzkumného problému a cíle výzkumu	103
7.1.2 Výzkumný vzorek	104
7.1.3 Použité výzkumné strategie	104

7.1.4	Výsledky šetření a jejich interpretace	105
7.1.4.1	Volné psaní – projektová výuka	105
7.1.4.2	Tvorba projektu – pojmové mapování	130
7.1.5	Diskuse a závěry kvalitativního výzkumu	134
7.2	Zkušenosti studentů KPAV PdF OU s tvorbou a realizací projektu v rámci profesní přípravy	136
7.2.1	Charakteristika výzkumného problému a cíle výzkumu	136
7.2.2	Výzkumný vzorek	138
7.2.3	Použité výzkumné strategie	138
7.2.4	Hypotézy výzkumu	139
7.2.5	Výsledky šetření a jejich interpretace	141
7.2.6	Diskuse a závěry kvantitativního výzkumu	154
	Resumé	155
	Summary	156
	Literatura	157

Pro uvědomění si potřeby a podmínek projektové výuky, jsou úvodní kapitoly této publikace věnovány kontextu proměny vzdělávání, proměny v pojetí učitele i modelu interaktivní výuky. **Pro pochopení kořenů** projektů ve výuce je v publikaci zařazena kapitola zabývající se historickými odkazy projektové výuky. **Pro samotné porozumění projektům** je určena kapitola vymezující teoretický rámec projektů, projektové metody a projektové výuky.

V publikaci uvádíme rovněž dva modely přípravy studentů k projektové výuce na pedagogických fakultách a příklady projektů studentů, realizovaných v rámci jejich praxe.

O tom, jak jsou projekty vnímány v terénu učiteli 1. stupně základní školy a s jakými obtížemi se setkávají studenti učitelství 1. stupně v rámci své profesní přípravy na projektovou výuku, informují kapitoly věnované empirickému výzkumu.

Chtěla bych poděkovat všem učitelům a ředitelům škol, kteří se zapojili do výzkumu zaměřeného na učitelovo pojetí projektové výuky; zejména pak paní Magdě Ambrožové, Pavlíně Klimentové (ZŠ J. Harracha, Jilemnice), Lence Formánkové (dříve ZŠ Ochoz u Brna), Haně Vaverkové, Marii Vyjídákové (ZŠ Olomouc-Droždín), Danuši Krýslové, Kateřině Zwiefelhoferové (11. ZŠ Plzeň), Libuši Kotalové, Romaně Čuprové, Jaroslavě Bartošové, Gabriele Havlíčkové, Petru Okurkovi, Svatavě Hejtmánkové (ZŠ Jimramov), Karle Černé, Silvii Papouškové (ZŠ Ivančice-Řeznovice), Bohumilu Dvořákovi a Jarmile Dvořákové (ZŠ Rozsochy), Marcele Honzirkové (ZŠ Albertova, Kroměříž), Heleně Martincové (ZŠ Machov), Nadě Sebránkové (17. ZŠ Plzeň), Maje Bihelerové (ZŠ Benita Juáreze, Praha), Jiřině Říhové (ZŠ Plzeň-Božkov). Velké poděkování patří rovněž studentům KPAV PdF OU za zapojení se do kvantitativního výzkumu k jejich zkušenostem s projekty ve výuce a studentům PdF MU Brno za možnost zveřejnit ukázky jejich projektů ve výuce.

Věřím, že uvedená publikace se stane pro učitele a studenty výzvou k přemýšlení o projektové výuce a stále profesionálnějšímu uplatňování projektů ve výuce. O jejím přínosu totiž není pochyb.

Jana Kratochvílová